

**Новікова Валерія Валеріївна,
Філатов Владислав Владиславович**

студенти 4-го курсу Факультету підготовки слідчих
Національного університету «Одеська юридична академія»

**ЩОДО ПРОБЛЕМИ РОЗКРИТТЯ ЗЛОЧИНІВ
«ПО ГАРЯЧИХ СЛІДАХ»**

Розкриття злочинів «по гарячих слідах» — це діяльність правоохоронних органів, що характеризується використанням великої кількості спеціальних прийомів та методів, за допомогою яких можна об'єктивно, повно та у найкоротші строки дослідити обставини злочину, розкрити його та притягнути винних до відповідальності. Якщо ж за певних обставин злочин не було одразу виявлено та розкрито протягом найближчого часу, то важливі для слідства докази можуть бути втрачені, а їх пошук може бути не таким результативним та займатиме певний час. Саме тому особливості методики розслідування злочинів «по гарячих слідах» потребують ретельного дослідження, з метою ефективного її використання на практиці працівниками правоохоронних органів.

Методика розкриття злочинів «по гарячих слідах» має суттєві ознаки, серед яких встановлення за короткий час сутності події злочину та притягнення до відповідальності винних — основна мета даної методики, та реалізація функціональних обов'язків правоохоронних підрозділів задля досягнення визначеної мети. «Гарячі сліди» — умовне поняття, яке використовується у слідчій та оперативній практиці. Часова характеристика, яка вказує на відрізок часу, протягом якого можна використати певні відомості про фактичні обставини конкретної події та отримати бажану інформацію, — є однією із основних ознак вищезазначеного поняття. Для правоохоронних органів даний проміжок часу є вкрай важливим, адже після його закінчення обсяг інформації, яка допомагає швидко встановити подію вчиненого, може значно зменшитись [1, с. 432].

У сучасній криміналістичній доктрині не визначено, протягом якого часу злочин вважається розкритим «по гарячих слідах». Такі вчені, як В.П. Бахін, П.Д. Біленчук, В.О. Коросташова зазначають що, якщо слідству вдається встановити події вчиненого та притягнути винних до відповідальності протягом 3 — 4 днів з моменту вчинення злочину, то дана методика була ефективно використана. Якщо ж використовується більше часу, то злочин було розкрито на загальних підставах. Інші вчені, такі як А.В. Кофанов, В.П. Лаврова, В.М. Глібко наголошують на тому, що розкриті протягом 7-8 днів злочини слід уважати такими, що розкриті за «гарячими слідами». Тобто і у

першому, і у другому випадку це оціночне поняття пояснюється вимогами обліку й характером показників статистичної звітності, що не може бути визнано обґрунтованим.

Для практики розслідування й у науковому аспекті часова характеристика не має особливого значення, адже діяльність слідчого та оперативних підрозділів в цей період має невідкладний характер. Отже оперативно-розшукові заходи й слідчі дії повинні проводитись негайно після виявлення ознак злочину. На підставі цього можна стверджувати, що злочини, розкриті під час проведення невідкладних слідчих розшукових дій, допустимо вважати розкритими за «гарячими слідами». Але необхідно чітко відокремлювати особливості вживання поняття «по гарячих слідах». Тут можна виокремити два напрямки:

1) Для статистичного обліку в правоохоронних органах. Строк встановлення фактичних обставин конкретного кримінального провадження на підставі практичних показників повинен складати 3 дні.

2) Для оцінки діяльності окремих осіб і підрозділів його вживання треба диференціювати, наприклад, для чергової частини – доба, для карного розшуку – три доби, для слідчого – десять, або навіть не встановлювати абсолютний час.

Результативність застосування положень методики розслідування злочинів «по гарячих слідах» залежить від ряду чинників, серед яких можна визначити наступні:

- 1) швидкість прибуття СОГ на місце вчинення злочину;
- 2) наявність всіх учасників СОГ;
- 3) забезпечення групи усіма необхідними криміналістичними засобами;
- 4) високий професіоналізм та наявність спеціальних знань у учасників СОГ [2, с. 132].

Основна проблема складності використання даної методики проявляється у тому, що розкриття злочинів проходить в специфічних умовах, що потребує від слідчого неабиякого досвіду та використання певного комплексу послідовних дій. Серед основних проблем можна виокремити: 1) раптовість виникнення ситуації, яка потребує розслідування; 2) брак часу для обдумування та прийняття процесуально і тактично правильних рішень, адже ситуація вимагає негайних та правильних дій; 3) підвищена динамічність, зміна ситуації та обстановки, раптовість; 4) необхідність негайного аналізу усього масиву інформації, яка надходить при встановленні фактичних обставин та співставлення і дослідження оперативної та орієнтуючої інформації [3, с. 34].

Отже, розкриття злочинів «по гарячих слідах» має свою специфіку, яка зумовлена особливостями часового проміжку, необхідністю максимально ефективно використовувати певні сили та ресурси та виражається підвищеною пошуковою інтенсивністю. Тому викорис-

тання комплексних тактичних настанов, досвіду, інтуїції слідчого при розслідуванні злочину — запорука швидкого та повного встановлення усіх обставин злочинної події та притягнення винних до відповідальності.

Список використаних джерел

1. Абрамова В.М. Криміналістика : [навч. посіб. для дистанційного навчання] / [В.М. Абрамова, А.О. Ляш]; за наук. ред. А.В. Ішенка. — К. : Університет «Україна», 2007. — 589 с.
2. Алексеев О.О. Розслідування окремих видів злочинів : навч. посіб. 2-ге вид. перероб. та доп. / О.О. Алексеев, В.К. Весельський, В.В. Пясковський — К. : «Центр учбової літератури», 2014. — 412 с.
3. Бахін В.П. Взаємодія слідчого з фахівцями під час огляду місця події (збір інформації про особу, що скоїла злочин) : Науково-практичні рекомендації / В.П. Бахін, О.О. Волобуєва. — Донецьк : ДЮІ, 2005. — 302 с.

Ключові слова: «по гарячих слідах», розкриття злочину, методика, правоохоронні органи, проміжок часу.

Науковий керівник: асистент Гресь Ю. О.

***Овчар Алла Сергіївна,
Назар Світлана Михайлівна***

студентки 4-го курсу Інституту кримінальної юстиції
Національного університету «Одеська юридична академія»

ДЕТЕКТОР БРЕХНІ ЯК ЗАСІБ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ТЕХНІКИ

Проблемно-дискусійним на сучасному етапі є застосування в криміналістичній техніці за допомогою поліграфа психофізіологічного способу одержання інформації від певної людини в результаті оцінки її ставлення до фактів, які їй повідомляють.

Питання доцільності використання детектора брехні у кримінальному провадженні досліджувалося в Україні: В. І. Василичуком, В. П. Захаровим, О. І. Козаченком, В. В. Матвійчуком, Д. Й. Никифорчуком, С. І. Ніколаюком, Ю. Ю. Орловим та іншими науковцями, однак однозначної відповіді так і не було дано.

Криміналістична техніка — це розділ криміналістики, що об'єднує систему теоретичних положень і розроблених на їх основі технічних засобів і методів збирання та подавання криміналістичної інформації з метою розкриття та розслідування злочинів. За своїм сенсом